

LESYČR

PROBLEMATIKA SPRÁVY DROBNÝCH VODNÍCH TOKŮ V ÚZEMNÍ PŮSOBNOSTI SPRÁVY TOKŮ - OBLAST POVODÍ ODRY

Ing. Vladimír Němčanský

Mgr. Jiří Mlčoušek

Ing. Pavla Perdulová

Správa toků – oblast povodí Odry

se sídlem ve Frýdku - Místku

Lesy České republiky, s.p.

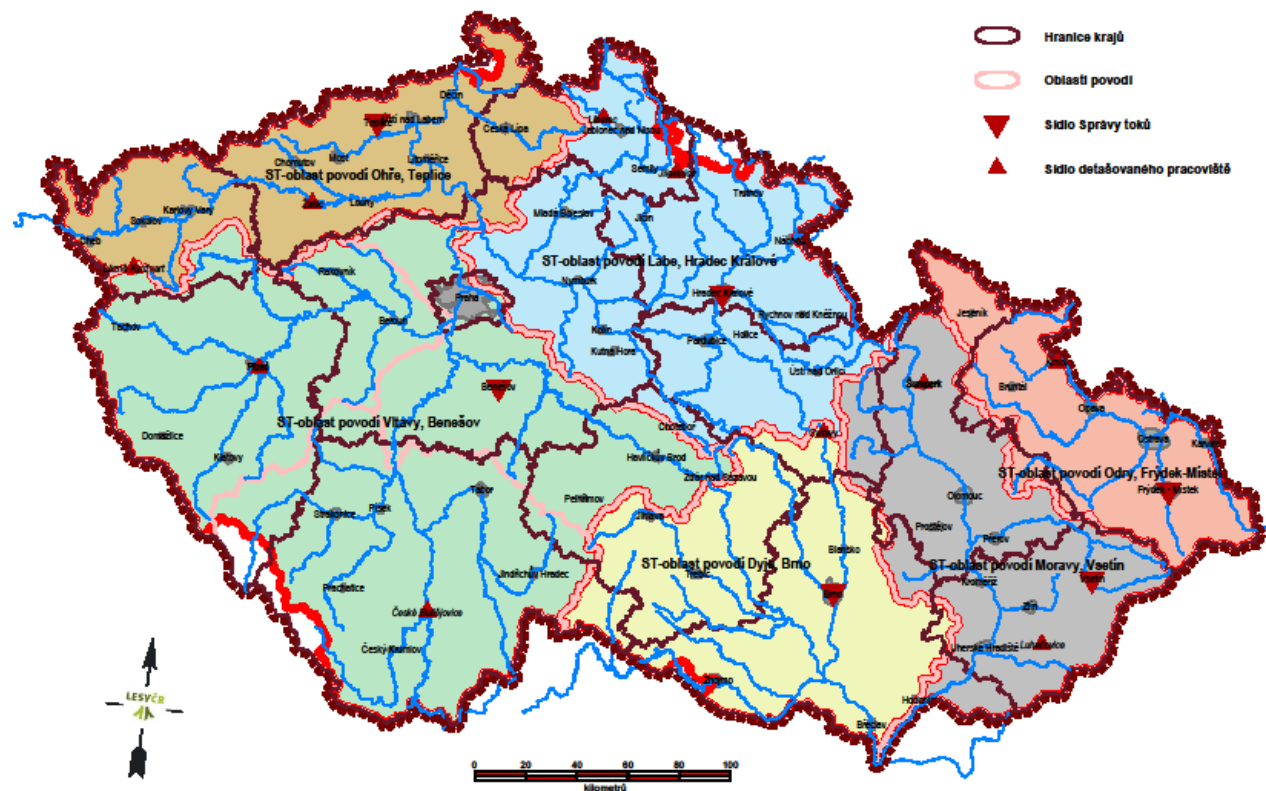
Předmětem tohoto příspěvku je:

- ❖ Informace o Správě toků – oblast povodí Odry se sídlem ve Frýdku-Místku, organizační jednotky Lesů České republiky, s.p.
- ❖ Vliv nového občanského zákoníku na inženýrsko investorskou přípravu staveb
- ❖ Příklady již zrealizovaných úprav drobných vodních toků, zaměřených na protipovodňovou ochranu a zadržení vody v krajině v Jeseníkách a Beskydech (Vojtovický potok, Jelení potok a Klauz Čurábka)
- ❖ Připravované záměry na realizaci malých vodních nádrží

Lesy České republiky, s.p., územní působnost správ toků

Územní působnost Správ toků Lesů ČR, s.p.

Informace o Správě toků – oblast povodí Odry se sídlem ve Frýdku-Místku

délka toků

- spravovaných LČR, s.p. cca 39 000 km a cca 800 malých vodních nádrží
- spravovaných ST- opO F-M cca 4 600 km

charakter drobných vodních toků – bystriny

- větší podélný sklon
- velká rozkolísanost průtoků
- splaveninový režim, výrazná erozivní činnost

působnost

- na území Moravskoslezského a Olomouckého kraje
- zasahují zde tři velkoplošná chráněná území: CHKO Beskydy, CHKO Poodří a CHKO Jeseníky

upravenost toků - cca 12 %

- ovlivněno zejména úpravami v intravilánech obcí

Lesy České republiky, s. p.

Hranice obvodu správy Správy toků – oblast povodí Odry se sídlem ve Frýdku-Místku

Vliv nového občanského zákoníku na inženýrsko investorskou přípravu staveb

Stavby na cizím pozemku postavené do roku 2013

- Na základě souhlasu vlastníka pozemku: „Smlouvy v souvislosti s realizací stavby“, „Budoucí kupní smlouvy“ nebo „Smlouvy o právu provést stavbu“.
- Stavba postavená na cizím pozemku před účinností NOZ, tedy před 1. 1. 2014, zůstává nadále samostatnou věcí.
- Dle odst. 2 § 119 zákona č. 40/1964 Sb. „*Nemovitosti jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem*“, dle odst. 2 § 120 téhož zákona „*Stavba není součástí pozemku*“.
- Dle § 506 nového občanského zákoníku (Zákon č. 89/2012 Sb.), je stavba součástí pozemku.
- Jak jednoznačně stanovit, kdy půjde v případě vodohospodářské stavby o samostatnou věc a kdy o součást pozemku, jaké musí mít technické řešení konstrukce a její uložení (břehové opevnění, příčné objekty), aby byla stavba považována za spojenou se zemí pevným základem?

Vliv nového občanského zákoníku na inženýrsko investorskou přípravu staveb

Stavby na cizím pozemku od 1. 1. 2014

- S NOZ vystává otázka, jakým způsobem budou realizovány stavby na cizích pozemcích pod koryty vodních toků.
- Umisťovat nové stavby, rozšiřovat stávající stavby na cizích pozemcích lze pouze na základě práva stavby.
- LČR nepodporují stavby na cizím pozemku s využitím věcného práva – práva stavby.
- Stavby vodních děl jsou součástí pozemku, nelze využít věcného práva – zřízení věcného břemene (týká se inženýrských sítí, dle § 509 NOZ).
- Jedinou možností je zajistit výkup pozemků před zahájením stavby.

Vliv nového občanského zákoníku na inženýrsko investorskou přípravu staveb

Postup na Správách toků při investiční činnosti je následující:

- Zpracování investičního záměru
- Po úspěšném projednání záměru se zadává PD – DUR
- V rámci DUR jsou stanoveny maximální zábory pozemků a uzavírají se smlouvy o smlouvě budoucí kupní.
- Následně se vyhotovuje geometrický plán, dokončuje se DUR.
- Zajišťují se znalecké posudky k ocenění pozemků – stanovení kupní ceny.
- Uzavírají se kupní smlouvy a zadává se DSP.
- Dokončení DSP je možné, až jsou uzavřeny kupní smlouvy na všechny pozemky dotčeny stavbou.
- Vyřizuje se stavební povolení, následně výběrové řízení a realizace stavby.
- Příklad inženýrsko-investorské činnosti u stavby „ Volský potok v km 0,000-0,600“, je uveden ve sborníku konference.

Příklady zrealizovaných úprav vodních toků

Vojtovický potok

Identifikační údaje vodního toku

- je pravostranným přítokem Kladské Nisy, do které se vlévá na území Polské republiky,
- tok pramení v Rychlebských horách pod Hraničním vrchem – 752 m. n. m.,
- povodí má rozlohu 43,5 km²,
- identifikační číslo vodního toku je: 101 00 371,
- tok protéká v hydrologickém pořadí číslo:
2 – 04 – 04 – 026
- celková délka na území ČR je 19,741 km,
- tok má dělenou správu, od státní hranice po km 10,4 (státní silnice Jeseník-Javorník) je ve správě Povodí Odry, s. p., ve správě LČR, s. p., je od km 10,4 po pramennou oblast, tj. 9,34 km,
- vodní tok protéká lesními porosty, zemědělskými pozemky, a také Vojtovicemi, což je místní část obce Vlčice.

Vojtovický potok – při povodni 2009

Intravilán Vojtovic 06/2009

Intravilán Vojtovic 06/2009

Vojtovický potok – při povodni 2009

Nepřístupná komunikace do Vojtovic

Naplavený zataras v intravilánu Vojtovic

Vojtovický potok – při povodni 2009

Zanesené koryto v intravilánu Vojtovic
06/2009

Intravilán Vojtovic 06/2009

Vojtovický potok – při povodni 2009

Zahradní domek odplaven cca 50 m, obrovské množství splavenin

Utržená lesní cesta, dno koryta se zhloubilo cca 1,5 m

Opatření na Vojtovickém potoce

Stavba „Vojtovický potok v km 15,050 – 17,300“

- zahájení stavby: říjen 2010
- ukončení stavby: listopad 2011
- účel: protipovodňová ochrana a zajištění stability koryta
- celkové náklady stavby: 12,3 mil. Kč

Stavba „Vojtovický potok v km 13,900 – 15,050“

- zahájení stavby: říjen 2011
- ukončení stavby: prosinec 2012
- účel: zajištění stability koryta a zabezpečení ochrany obyvatel a nemovitostí
- celkové náklady stavby: 4,6 mil. Kč

Opatření na Vojtovickém potoce

Příčné opevnění vodního toku

- balvanité stabilizační pasy
- kamenné skluzy se stabilizační tůní
- kamenné skluzy bez stabilizační tůně
- příčné zemní valy se stabilizačním jádrem z drátokamenných košů s doprofilovaným polozapuštěným retenčním prostorem

Podélné opevnění vodního toku

- kamenná rovnanina, která je kladena delší stranou do břehu (přírodě blízký vzhled)
- opěrná zeď z lomového kamene s jádrem z vodostavebního betonu (ve stísněných podmínkách v souběhu s místní komunikací v intravilánu obce)

Vojtovický potok – při výstavbě

**Balvanitý dnový pas z lomového kamene,
hmotnost kamenů nad 1000 kg**

Základová rýha pro výstavbu zemního valu

Vojtovický potok – při výstavbě

Veškeré kamenivo do drátokamenných košů bylo vysbíráno ze splavenin po povodni 6/2006

Výstavba příčného zemního valu se stabilizačním jádrem z drátokamenných košů

Vojtovický potok – po dokončení stavby

Nově stabilizované koryto těsně nad intravilánem Vojtovic

Kaskáda balvanitých skluzů se stabilizační tůň, výška skluzu 0,6 m, délka 7 m a hloubka tůně min. 0,4 m

Vojtovický potok – po dokončení stavby

Vytvoření retenčního prostoru pro zachycení splavenin na vodním toku v lesní trati

Balvanitý skluz se stabilizační tůň, břehy opevněny rovnaninou z LK, která je kladena delší stranou do břehu, nebyla přípustná hladká lícová plocha rovnaniny

Vojtovický potok – po dokončení stavby

Nově stabilizované koryto v lesním úseku v místě utržené lesní cesty, kde bylo koryto zahloubeno cca 1,5 m

Stabilizace dna kamennými skluzy se stabilizační tůň v intravilánu Vojtovic

Vojtovický potok – po zapojení do ekosystému

Balvanitý skluz se stabilizační tůní

Vytvoření retenčního prostoru na korytě toku

Vojtovický potok – po zapojení do ekosystému

Zemní val s vytvořeným retenčním prostorem v zimním období

Stejný zemní val s jádrem z drátokamenných košů v období jarního tání

Vojtovický potok – po zapojení do ekosystému

**Kaskáda balvanitých skluzů se stabilizační
tůň**

**Stejná kaskáda balvanitých skluzů se
stabilizační tůň v období jarního tání**

Vojtovický potok – po zapojení do ekosystému

Nově stabilizované a rozšířené koryto pomocí balvanitých skluzů se stabilizační tůňí a dnových kamenných pasů

Stejně koryto v intravilánu Vojtovic v období jarního tání.

Vojtovický potok – po zapojení do ekosystému

Nově podélně i příčně stabilizované koryto
vodního toku v intravilánu Vojtovic

Koryto v intravilánu Vojtovic v období
jarního tání.

Vojtovický potok – srovnání před stavbou a po zapojení do ekosystému

Utržená lesní cesta, se zahloubeným dnem koryta

Nově stabilizované koryto v lesní trati

Vojtovický potok – srovnání před stavbou a po zapojení do ekosystému

Koryto těsně nad intravilánem Vojtovic

Nově upravený tok nad intravilánem Vojtovic

Vojtovický potok – srovnání před stavbou a po zapojení do ekosystému

Intravilán Vojtovic po povodni 06/2009

Nově upravené koryto, balvanitý skluz s vytvořeným retenčním prostorem v intravilánu Vojtovic

Vojtovický potok – srovnání před stavbou a po zapojení do ekosystému

Břehová nátrž po povodni v intravilánu obce

Stabilizované a rozšířené koryto v intravilánu Vojtovic

Příklady zrealizovaných úprav vodních toků

Jelení potok

Identifikační údaje vodního toku

- Jelení potok je levostranným přítokem řeky Opavy v km 89,9 , do které se vlévá v intravilánu obce Nové Heřminovy,
- povodí má rozlohu 7,2 km²,
- celková délka toku je 6,272 km,
- identifikační číslo vodního toku je: 1021 6242,
- tok protéká v hydrologickém pořadí číslo: 2 - 02 - 01 - 022,
- vodní tok je v celé své délce ve správě státního podniku LČR,
- tok ve spodní části protéká lesními porosty, ve střední a horní části zemědělskými pozemky.

Vodní tok Jelení potok

Jelení potok před revitalizací - napřimené koryto

**Původní úprava Jeleního potoka
- polovegetační tvárnice**

Revitalizace Jeleního potoka

Stavba „Jelení potok v km 0,000-2,570“

- stavba je realizována v km 0,431 – 2,463, úsek v km 0,000-0,431 byl vynechán - pro nesouhlas vlastníka dotčených pozemků
- zahájení stavby: březen 2014
- ukončení stavby: listopad 2014
- celkové náklady stavby: 4,240 mil. Kč
- celková délka úpravy – 2 172 m, šířka ve dně 2-3 m, v koruně 7-9 m
- vybudováno zde bylo 13 nových průtočných i bočních tůní o nezámrazné hloubce 0,8 m pro zvýšení diverzity biotopů
- příčně bylo koryto stabilizováno balvanitými pasy a skluzy z lomového kamene v celkovém počtu 154 ks
- pro usměrnění rozlivu byly na toku vybudovány 4 zemní valy s kamenným jádrem

Revitalizace Jeleního potoka – při výstavbě

**Výstavba nového koryta Jeleního potoka
v horní části toku**

**Vytváření boční tůně o nezámrzné
hloubce 0,8 m**

Revitalizace Jeleního potoka – po dokončení

Příčné balvanité skluzy se stabilizační tůň

Nová průtočná tůň, která je příčně stabilizována balvanitým skluzem

Revitalizace Jeleního potoka – po zapojení do ekosystému

Průtočná tůň v horní části Jeleního potoka

Rozvolněné koryto toku s balvanitými objekty a náhradní výsadbou

Revitalizace Jeleního potoka – po zapojení do ekosystému

Nově zrevitalizované koryto Jeleního potoka

Stabilizační balvanité objekty s průtočnou tůňí

Revitalizace Jeleního potoka – po zapojení do ekosystému

**Nově zrevitalizované koryto s boční
tůňí a zemním valem**

**Rozvolněné koryto Jeleního potoka s
náhradní výsadnou břehového porostu**

Revitalizace Jeleního potoka – po zapojení do ekosystému

Revitalizace toku a přilehlé nivy plní funkci biocentra

Úprava toku podporuje biologickou rozmanitost

Příklady již zrealizovaných malých vodních nádrží

Klauz Čurábka

- Tok Čurábka je PB přítokem Smradlavy, do které se vlévá v extravilánu obce Bílá v Beskydech.
- Celková délka toku 3,3 km.
- Tok v celé délce ve správě LČR, s. p.
- Vodní nádrž byla původně postavena v 19 století za účelem plavení dřeva.
- Klauz Čurábka je jedna z největších zrekonstruovaných nádrží v Beskydech.
- V roce 1997 po povodních došlo k protržení hráze. V letech 2003-2005 byla provedena rekonstrukce MVN. Celkové náklady byly 10,0 mil Kč. Celková délka hráze je 54 m, výška hráze 6 m a šířka 4 m. Max. hloubka 5,5 m, max. kapacita obsahu nádrže je 8 630 m³. Plní funkci retenční, krajinnotvornou a stabilizační.

Příklady již zrealizovaných malých vodních nádrží

Bedřichův klauz

- MVN se nachází na vodním toku Bílá Ostravice v Beskydech.
- Původní nádrž byla postavena v 50-60. letech 19. století, k regulaci vody pro splavování dříví.
- MVN je nejprístupnějším a díky tomu také nejznámějším beskydským klauzem.
- Rekonstrukce vodního díla byla dokončena v roce 2005. Celkové náklady činily cca 8 mil. Kč. Těleso hráze je vyzděno z lomového kamene s železobetonovým jádrem. Délka hráze je 41,5 m, výška hráze je 4,95 m a šířka je 2 m. Maximální hloubka je 4,85 m a maximální objem klauzu je 4 500 m³. Funkce nádrže je dnes především vodohospodářská, stabilizační, krajinotvorná, a také protipožární.

Příklady již zrealizovaných malých vodních nádrží

Klauz na Splavském potoce

- Splavský potok je PB přítokem Podolského potoka v Hrubém Jeseníku (okr. Bruntál)
- MVN zrekonstruovala LS Janovice
- Původní vodní dílo bylo postaveno kolem roku 1891
- Klauz není zrekonstruován do původní podoby
- Stavba byla dokončena v roce 2014.
- Celkové náklady stavby činily cca 1 mil. Kč. Délka hráze je 40 m, výška hráze je 5 m a šířka je 1 m. Maximální hloubka v MVN je 2 m. Objem retenčního prostoru je 665 m³ a plocha retenčního prostoru při max. hladině je 385 m². Funkce vodní nádrže je v současné době stabilizační, retenční, krajinnotvorná a protipožární.

Připravované záměry na realizaci MVN

Klauz na Podolském potoce

- Torzo původního vodního díla se nachází v pramenné oblasti Podolského potoka v km cca 20,3 v Hrubém Jeseníku.
- Zbytky kamenné zdi pocházejí z konce 19. století.
- Starý Klaus stojí na pozemcích ČR, s právem hospodaření pro LČR, s.p.
- Území se nachází v CHKO Jeseníky. Správa toků požádala Správu CHKOJ o předběžné stanovisko k zamýšlenému záměru obnovy MVN.
- Správa CHKOJ nám záměr obnovy MVN zamítla, z důvodu výskytu kriticky ohrožené kapradiny: Kapradina hrálovitá (*Polystichum lonchitis*).

Připravované záměry na realizaci MVN

MVN na Stříbrném potoce

- Stříbrný potok je LB přítokem Podolského Potoka v km 12,0 v Hrubém Jeseníku.
- Torzo staré MVN se nachází na lesních pozemcích, které jsou ve vlastnictví LČR.
- Území se rovněž nachází v CHKO Jeseníky.
- Hlavním důvodem, proč chce Správa toků realizovat obnovu MVN je zvýšení retence vody v krajině, vytvoření nového krajinnotvorného prvku v dané lokalitě, rozšíření biodiverzity přírody, a také vytvoření zásobárny požární vody.
- V současné době se zpracovává investiční záměr, ke kterému máme všechna kladná vyjádření, včetně CHKO Jeseníky.

Připravované záměry na realizaci MVN

Klauz Nytrová

- Nytrová je PB přítokem vodního toku Skalka v obci Morávka v Beskydech.
- V km cca 1,8 se nachází zbytky starého klauzu, který sloužil pro splavování dříví, objem klauzu byl 1500-2000 m³.
- Fotografie pochází z roku 1920
- Obnovit MVN v lokalitě původního klauzu Správa toků nemůže, z důvodu zásadního nesouhlasu vlastníka stavbou dotčených pozemků – fyzická osoba. Správa toků chtěla MVN posunout níže po toku, na pozemky LČR, s.p. S touto variantou zásadně nesouhlasila Správa CHKO Beskydy – negativní dopad na krajinný ráz.
- Správa toků od výše uvedeného záměru musela odstoupit.

Připravované záměry na realizaci MVN

Klauz Lomná

- Jedná se o lokalitu situovanou JV od obce Horní Lomná v Beskydech.
- Jedná se o staré vodní dílo z druhé poloviny 19. století, které složilo k splavování dříví.
- Hráz starého klauzu byla postavena z dřevěné srubové konstrukce prosypané zeminou.
- Podmětem pro rekonstrukci MVN byla žádost obce Horní Lomná o nápravu havarijního stavu. Pozemky jsou ve vlastnictví LČR, s.p. Se záměrem souhlasila Správa CHKO Beskydy i správce povodí (Povodí Odry s.p.). Správa toků narazila ve vlastních řadách LČR na nesouhlas organizační jednotky, v jejíž správě jsou vodní nádrží dotčené pozemky.
- Správa toků má snahu obnovovat MVN, ale snaha je někdy málo.

Děkuji za pozornost

Vladimír Němčanský